

Neatkarīgā Rīta Avīze. - 25.07.2022

Bens Latkovskis

Itālijā pie varas var nākt strausa politikas cienītāji, Apvienotajā Karalistē "riktīgie" konservatori

V Itālijā do vladu možuť priiťu ľubitelī strausinoi poliťiku, u Velikiġ Britanīi – «spravžni» konservatori

Ža slovami avtoru, odnim iz osnovnih elementiv strategii puťina e siati haos i nestabilnīst' u sviťi i z ŗiei ŗoėki zoru urjadovi križi v Itālijā ŗa Velikiġ Britanīi možuť rozgľadati ġak uspiġ puťina. Velika Britanija e važuľivim gŗavcem u konteksti rosijsko-ukraińskoī viġni, ŗomu, kažu avtor, naġkraġim viŗorom glavi urjadu u Velikoŗritanīi piľļa viŗstavki B. Džuńsona, dľļa Ukraīni ŗa vsieī Sġidnoī Ēvropi, bude ekminiŗterka zakordonnih sprav L. Tras. Viŗstavka glavi Rađi miniŗtriv Itālijā M. Dŗaġi, za slovami avtor, e serġoznim udarom po eđiniġ poliťiġi ĒS. Oponenti Dŗaġi, kažu avtor, naġagatimut'ja zapŗoponovati ińšii, novii kurs - priġņjati umovi miŗu kremľa i ġaknaġšvidšje priŗpiniti viġnu v Ukraīni.

*https://neatkariga.nra.lv/komentari/bens-latkovskis/387284-italija-pie-varas-var-nakt-strausa-politikas-cienitaji-apvienotaja-karaliste-riktigie-konservatori?_gl=1*1h6au6t*_ga*MTQ2MjlxNzkwNS4xNjQ4NDU4OTQy*_ga_LTMBW853YH*MTY1ODczNTU4OS4yMy4xLjE2NTg3MzU2OTMuMA..*

Džuńsonu Anglijā daudzi nemīľ. Katrs Džuńsona nīdējs drošī vien nosauktu savu iemeslu, kāpēc viņam šis personāžs riebġ, bet galvenais (neapzinātās) nepatīkas avots ir viņa kliedzošā oriġinalitāte. Viņš nenoliedzami ir ļoti savdabīġs. Sākot ar neatķārtojamo matu ērkuli un beidzot ar atvadu runu parlamentā, kuru viņš noslēdza ar citātu spāņu valodā no Džeimsa Kamerona leġendārās filmas "Terminators-2": "Hasta la vista, baby" (Uz redzīti, mazā), ko daudzi iztulkoja kā maigāku citu, vēl slavenāku Terminatora frāzi: "I'll be back" (Es atġriezīšos).

Džuńsons daudziem šķita pārāk ġudrs, pārāk lecīġs, mācīġies pārāk labās (elitārās) skolās un

parastajai angļu publikai pamazām kļuva sociāli svešs. Interesanti, ka savulaik, vēl būdams Londonas mērs (2008.-2016. g.), viņš daudziem skaitījās savējais, taču pēdējā laikā viņa ekstrasordinaritāte un nerēķināšanās ar apkārtējo viedokli sāka arvien plašākus slāņus kaitināt. Dažādi skandāli pamazām uzkrājās un tuvojās kritiskās masas atzīmei. Nelegālās ballītes Dauningstrītā kovidierobežojumu laikā radīja galveno Džonsona demisijas bāzi, bet viņa melošana (neviennozīmīgie izteikumi) par to, vai viņš zinājis vai nav zinājis par Krisa Pinčera seksuālo uzmācību apkārtējiem laikā, kad pats viņu bīdījis augstam amatam, deva pēdējo impulsu, lai sen plānotā Džonsona gāšana tiktu īstenota.

Taču tagad visai pasaulei svarīgāk, kas ieņems viņa vietu, jo Apvienotā Karaliste ir ļoti nozīmīgs spēlētājs Krievijas - Ukrainas kara kontekstā. Jau notikušas vairākas balsojuma kārtas starp konservatīvo deputātiem. Tagad ir palikuši divi pretendenti - bijušais finanšu ministrs Riši Sunaks un bijusī ārlietu ministre Lisa Trasa. To, kurš no abiem kļūs britu konservatīvo līderis, noteiks 160 000 partijas biedru iekšējais balsojums, kas notiks augustā pa parasto vai elektronisko pastu. Šī balsojuma rezultāti tiks paziņoti 5. septembrī, un jau nākamajā dienā jaunais konservatīvo līderis ieņems Džonsona vietu valdības vadītāja krēslā.

Šobrīd aptaujas liecina, ka lielākas izredzes ir Trasai. Viņas plusi ir arī viņas mīnusi, lai gan pareizāk būtu teikt otrādi - viņas mīnusi ir galvenie plusi. Trasa salīdzinājumā ar Sunaku nešaubīgi zaudē intelektā, pārlicībā, oratora spējās un harismā. Visos šajos rādītājos Sunaks ir krietni priekšā, taču tieši Trasas zināma "cietpaurība", neelastība, konservatīvs populisms (samazināsim nodokļus (kas radītu budžeta caurumu 40 miljardu mārciņu apmērā), bet vienlaikus palielināsim aizsardzības budžetu līdz 3% no IKP) ir tas, kas viņu padara pievilcīgu "riktīgajiem" "konserviem".

Sunaka pragmatisms, rēķināšanās ar realitāti daudziem "riktīgajiem" izskatās kā vājums, gatavība piekāpties leiboristiem. Britu salās nav pieņemts kaut niecīgākajā formā vērtēt kāda politiskā pretendenta etnisko izcelšanos, taču nav izslēgts, ka, lai arī Sunaks dzimis 1980. gadā Sauthamptonā un ieguvis izcilu izglītību Oksfordā un Stenfordā, viņa indiešu izcelsme (viņa vecāki izceļoja no Austrumāfrikas jau 1960. gadā) kādam varētu būt (kaut zemapziņā) arī viens no izvēles faktoriem.

Zīmīgi, ka leiboristu aprindās valda vēlme, lai konservatori par savu līderi izvirza Trasu. Tiek

uzskatīts, ka viņa līdz vispārējām vēlēšanām gan jau pagūs “nogāzt podus” un tādējādi pavērt ceļu leiboristu uzvarai. Sunaks tiek uzskatīts par daudz spēcīgāku pretinieku. Ņemot vērā to, ka leiboristi vienmēr centušies uzdoties par dažādu minoritāšu aizstāvjiem, Sunaka izvirzīšana viņiem šo trumpi zināmā mērā atņemt.

Kurš no abiem pretendentiem būtu izdevīgāks mums? No vienas puses, Trasa atrodas stingrā pozīcijā - par Ukrainu, par NATO, par visaptverošu ieroču piegādi Ukrainai un pret Putinu. Sunaks, lai arī atrodas līdzīgās pozīcijās, ir daudz pragmatiskāks un, tā vien šķiet, nav emocionāli tik ļoti iesaistīts šajā globālajā pretstāvē - Putins pret Rietumu civilizāciju. Viņš vairāk nāk no biznesa vides (kopā ar sievu, arī indiešu izcelsmes multimiljonāra meitu pārvalda kompāniju, kuras vērtība tiek lēsta vairāk nekā 700 miljoni mārciņu), ir bagātākais cilvēks valdībā, iespējams pat - visā parlamentā. Līdz ar to varētu domāt, ka viņš varētu vairāk pieslieties Šolca/Makrona “miera partijai”.

No šī aspekta Trasa būtu Ukrainai un visai Austrumeiropai, kura atrodas Putina impērisko ambīciju tiešā apdraudējuma zonā, labākā izvēle. Vienīgais neskaidrais jautājums - vai Trasa spēs iznest šo savu pozīciju sarežģītajā politiskajā realitātē, kad viņa pilnā mērā atbildēs par katru valdības lēmumu un viņai būs jāsaprot politiskās šķiras ļoti daudzās un ne mazāk dažādās intereses.

Valdības krīze Itālijā ir gluži cita rakstura. Tur “nacionālās vienības” premjers Mario Dragi, ilggadējais Eiropas centrālās bankas vadītājs, bija labi ieredzēts gan politiskajā šķīrā, gan biznesā, gan plašākā sabiedrībā, taču kā bezpartejiskais tehnokrāts bez koalīcijas partiju atbalsta bija spiests atkāpties. Nav tiešu pierādījumu, ka viņa gāšanu būtu organizējis Kremlis, bet Maskavas iesaiste šeit nav izslēgta. Visi gāzēji ir lielāki vai mazāki Putina “draugi” vai vismaz “saprātēji”. Sākot ar kreiso populistu partijas “Kustība 5 zvaigznes” līderi Džuzepe Konti, Mateo Salvini (“Līga” (bijusī Ziemeļu līga)) un beidzot ar Silvio Berlusconi “Uz priekšu, Itālija”.

Tāpat starp Itālijas iedzīvotājiem, atšķirībā no Lielbritānijas, vienmēr ir bijis liels Krievijas atbalstītāju īpatsvars gan no kreisajām antiamerikānisma un antikapitālisma pozīcijām, gan labējām - antilibērajām pozīcijām. Tiesa, pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā šo Krievijas mīlētāju skaits ir ievērojami krities. Nesen veiktais “Pew Research Center” pētījums liecina, ka Itālijā pozitīva attieksme pret Krieviju samazinājusies no 48% 2020. gadā uz 14% 2022. gadā.

Taču tas, ka draudzīgā attieksme pret Krieviju ir būtiski mazinājusies, vēl neliecina, ka daudzi būtu gatavi pieciest degvielas cenas straujo kāpumu, ekonomisko recesiju un vispārējo inflāciju. Ja šīs ekonomiskās grūtības tiek sajūgtas vienā saskaitē ar sankcijām pret Krieviju, tad ne viens vien sāk svārstīties. Savukārt tā dēvēto populistisko partiju, kuru reitingi ir bīstami kritušies, vadītāji šīs sabiedriskās domas svārstības uztvēra ļoti jūtīgi un sāka rīkoties.

Šobrīd reitingu augšgalā atrodas labējā (ārpus Dragi koalīcijas esošā) "Itālijas brāļi", un tās līderim Džordžu Milonem ir lielas izredzes pēc kārtējām parlamenta vēlēšanām kļūt par nākamo premjeru. Tomēr nav izslēgts, ka pēc vēlēšanām arī kreisie spēš sakombinēt savu valdību, jo pēdējā laikā Itālijas politiskā vide kļuvusi tik sadrumstalota un populistiska, ka par kaut kādām stingrām ideoloģiskām līnijām nav pat jēgas runāt. Viss balstās uz izteikti situatīvām interešu sakritībām.

Jebkurā gadījumā pieredzējušā un, galvenais, politiski ļoti līdzsvarotā Dragi demisija ir nopietns trieciens ES vienotai politikai. To var droši nosaukt par lielu Putina veiksmi. Tā kā Dragi gāšanas iemesls bija tieši ekonomiskās grūtības, kuras saistītas ar sankcijām pret Krieviju un Ukrainas karu, tad Dragi oponenti centīsies piedāvāt citu, jaunu kursu, kurā uzsvars varētu būt uz "mieru" un "vienošanos ar Krieviju". Praksē tas nozīmētu - jāpiespiež Ukraina pieņemt Kremļa miera noteikumus un pēc iespējas ātrāk jāizbeidz šis karš, kurš visiem "bojā dzīvi" un traucē normāli dzīvot. Jāatgriežas pie tā, kā bija agrāk. Pirms kara. It kā nekas nemaz nebūtu bijis un nekas nedraudētu nākotnē.

Līdz ar to var teikt, ka Itālijā draud pie varas nākt "strausa politikas" cienītāji. No otras puses, Itālija nekad nav izcēlusies ar politisko stabilitāti un, ja tā var teikt, nopietnību. Tā ka nebūs pārāk liela nelaime pasaulei, ja tur pie varas nāks kārtējie populistu. Pasaule to samērā viegli pārcietīs.